

MISP2 kasutus- ja haldusjuhend haldurile

Version 2.0

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

Sisukord

MISP2 kasutus- ja haldusjuhend haldurile	1
Sisukord.....	1
1. Sissejuhatus.....	5
1.1. X-tee	5
1.2. MISP2 rakendus.....	5
1.2.1. Portaalitööbid	5
1.2.2. Kasutajarollid	7
1.3. Nõuded kasutaja arvutile	8
1.3.1. Veebilehitseja.....	8
2. Üldine informatsioon	9
2.1. Portaali valik	9
2.2. Kasutaja tuvastamine	9

2.2.1.	Kasutajakonto	9
2.3.	Rolli valik.....	10
2.4.	Töö lõpetamine	10
2.5.	Abiinfo	10
2.6.	Veateated	10
2.6.1.	Vormi elemendi veateated	10
2.6.2.	Üldisemad vead ja teated	11
3.	Teenuste halduritele	12
3.1.	E-teenuste haldamine	12
3.1.1.	X-tee SOAP andmekogude nimekirja uuendamine	12
3.1.2.	Asutusele avatud päringute nimekirja uuendamine portaalis	14
3.1.3.	Vormide kirjelduste uuendamine (lisamine või muutmise)	15
3.1.4.	Vormide kirjelduse genereerimine WSDL põhjal X-tee versioon 5 portaalis	16
3.1.5.	Vormide kirjelduse genereerimine X-tee versioon 6 portaalis	16
3.1.6.	Vormide kirjelduste vaatamine.....	16
3.2.	Komplekskogude haldamine	18
3.3.	Andme- ja komplekskogude ning nende teenuste eksport/import.....	18
3.3.1.	Eksport	18
3.3.2.	Import	18
3.4.	XSL stiililehtede haldamine	19
3.4.1.	XSL stiililehtede lisamine.....	20
3.4.2.	XSL stiililehtede muutmise (vaatamine)	21
3.4.3.	XSL stiililehe kustutamine	21
4.	Pääsuõiguste halduritele.....	22
4.1.	Kasutajagruppide ja päringuõiguste haldamine.....	22

4.1.1.	Kasutajagrupi loomine	23
4.1.2.	Kasutajagrupi muutmine.....	23
4.1.3.	Kasutajagrupi eemaldamine	23
4.1.4.	Päringuõiguste vaatamine ja lisamine kasutajagrupile	24
4.1.5.	Avatud päringute varjamine kasutaja eest	25
4.1.6.	Päringuõiguste eemaldamine kasutajagrupilt	25
4.1.7.	Kasutajagrupi liikmete nimekirja vaatamine ning kasutajate lisamine gruppi.....	26
4.2.	Kasutajakontode haldamine.....	26
4.2.1.	Kasutajakonto lisamine	27
4.2.2.	Kasutajakonto muutmine	28
4.2.3.	Kasutajakonto kustutamine	29
4.3.	Teenuste ajalugu	30
5.	Portaali halduritele	31
5.1.	E-teenuste haldamine	31
5.2.	XSL stiililehtede haldamine	31
5.3.	Kasutajakontode haldamine.....	31
5.4.	Teemade haldamine.....	31
5.4.1.	Teema lisamine	34
5.4.2.	Teema muutmine.....	36
5.4.3.	Teema kustutamine	36
5.5.	Gruppide haldamine.....	36
5.6.	Klassifikaatorite haldamine	37
5.7.	Teenuste ajalugu	38
5.8.	Üksuste haldamine	38
5.8.1.	Üksuse otsimine	38

5.8.2.	Uue üksuse lisamine	38
5.8.3.	Üksuse muutmine	39
5.8.4.	Üksuse kustutamine.....	39
5.9.	Auditlogi	39
5.10.	Eksport/import	40
5.10.1.	Valitavad andmehulgad.....	40
5.10.2.	Eksport.....	41
5.10.3.	Import.....	41
6.	Registreerijale	42
6.1.	Registreeritavate üksuste nimekiri.....	42
6.2.	Uue üksuse registreerimine portaalis	42
7.	Esindusõigusega kasutaja	43
7.1.	Pääsuõiguste haldurite haldus	43
7.2.	Päringuõigustega kasutajate haldus	44
8.	Piiratud esindusõigusega kasutaja.....	45
8.1.	Pääsuõiguste halduri kandidaatide haldus.....	45

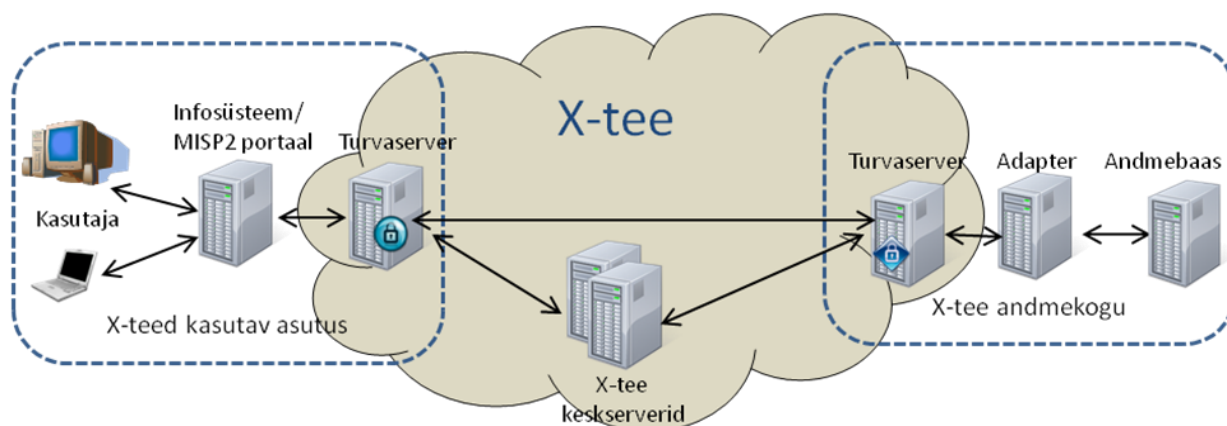
1. Sissejuhatus

Käesolev dokument kirjeldab MISP2 rakenduse kasutamist ja haldamist. Dokumendi struktuur on jagatud peamiselt kasutajarollide järgi, kirjeldades iga rolli juures tema poolt tehtavaid tegevusi.

1.1. X-tee

X-tee on Eesti riigi põhilisi andmebaase ühendav turvaline andmevahetuskiht. X-tee on ühinenud mitmed andmekogud, kes pakuvad X-tee teenuseid ning teiselt poolt on X-tee liitunud asutused, kes kasutavad läbi X-tee pakutavaid teenuseid.

X-tee üldist ülesehitust kirjeldab järgnev joonis:

X-tee teenuste kasutaja suhtleb andmekoguga üle X-tee, mis tagab andmevahetuse turvalisuse, kasutades selleks X-tee turvaservereid ja muid X-tee infrastruktuuri komponente. X-tee andmekogu juures on kasutusel adapterserver, mis tagab andmebaasist saadavate andmete konverteerimise X-tee andmeformaati.

1.2. MISP2 rakendus

MISP2 (mini-infosüsteem-portaal) on asutustele mõeldud portaal, mis võimaldab kasutada asutusele avatud X-tee teenuseid. MISP2 portaali võib paigaldada endale iga X-tee liitunud asutus ning see võimaldab organisatsioonil kiirelt hakata kasutama X-tee teenuseid, ilma et oleks vaja realiseerida vastavat funktsionaalsust asutuse muudes infosüsteemides.

1.2.1. Portaalitüübid

Paigaldatud MISP2 rakenduse kasutamiseks luuakse uus portaal

MISP2 rakenduses on võimalik luua ja kasutada nelja erinevat tüüpi portaale, ning järgnevalt on välja toodud nende portaalitüüpide peamised tunnusjooned ja erinevused võrreldes teistega:

- **Asutuse infosüsteem**

- Portaaliga on seotud üks asutus, millega on seotud ka kõik kasutajarollid ja õigused.
- Asutuse infosüsteemis saab kasutaja e-teenuseid kasutada ainult portaali asutuse nimel ning vastava konto ja rolli ning päringuõiguste olemasolul.
- X-tee andmekogudes on päringud avatud samuti portaali asutusele.

- **Asutuse avatud teenuste portaal**

- Asutuse avatud teenuste portaal on portaal avalike e-teenuste kasutamiseks.
- Asutuse infosüsteemi erijuht, kus kasutatakse avalikke kasutajagruppe. Avaliku kasutajagrupi liikmeteks loetakse kõik portaalisis autenditud kasutajad.
- Portaali sisenemiseks ja e-teenuste kasutamiseks ei ole vaja luua eelnevalt kasutajakontot.
- Autenditud kasutaja võib kasutada kõiki portaalisis avatud e-teenuseid.

- **Universaalne portaal**

- Portaaliga on üks asutus seotud peaasutusena (portaali haldav asutus)
- Kasutusel on üksuse mõiste. Üksus tähistab õiguste omanikku. Kasutusel on üksusega seotud päringuõigused ning rollid (nt üksuse tavakasutaja, üksuse pääsuõiguste haldur), mis kehtivad ainult selle üksuse raames.
Näiteks Perearstiportaalisis on üksuseks perearst, Tervishoiuteenuste osutajate portaalisis on üksuseks ravi-asutus.
- Universaalse portaali kasutaja saab e-teenuseid kasutada ainult mingi üksuse esindajana, mille all peavad talle olema antud ka päringuõigused, ning kasutajaroll (ehk õigus esindada antud üksust).
- Portaali kasutamiseks registreeritakse portaalisis uus üksus esindusõigusliku isiku poolt, kelle esindusõigust kontrollitakse X-tee andmekogust standardse esindusõiguste kontrollpäringuga.
- X-tee andmekogudes peavad päringud olema avatud sõltuvalt portaali seadistustest kas:
  - portaali peaasutusele

- portaalis registreeritud üksusele
  - Portaali peaasutuse nimel (ilma mingit konkreetset üksust esindamata) käivitab portaal ainult metateenuseid (nt kontrollpäringud).
- **Juriidilise isiku portaal**
  - Ettevõtteportaal on universaalse MISPi erijuht, kus üksuseks on Eesti Äriregistris registreeritud asutus.
  - Ettevõtteportaal kasutab asutuse registreerimisel kasutaja esindusõiguste kontrolliks kontrollpäringuid Eesti Äriregistrist. Lisaks on Äriregistri puhul olemas erisustega ettevõtted, mille puhul mitme esindusõigusliku isiku olemasolul Äriregistris on vaja nende kõikide kinnitust portaalis pääsuõiguste halduriõiguste määramisel.

1.2.2. Kasutajarollid

MISP2 portaalis on kasutusel järgnevad kasutajarollid:

- **Portaali administraator**
  - Haldab rakenduses kasutatavaid portaale ja nendega seotud peaasutusi ning portaali haldureid.
  - Haldab globaalseid XSL stiililehti.
- **Portaali haldur**
  - Haldab portaalis kasutatavate e-teenuste metaandmeid (uuendab päringute loetelusid ja teenuste kasutajaliideseid, andmekogude klassifikaatoreid).
  - Haldab portaali kasutajakontosid, kasutajagruppe ja nende päringuõigusi.
  - Haldab portaali XSL stiililehti, klassifikaatoreid, teemasid ja üksuseid
  - Saab vaadata kasutajate tegevuste ajalugu ja kasutajate poolt tehtud teenuste ajalugu.
- **Portaali haldur (universaalses portaalis)**
  - Haldab portaali globaalseid kasutajagruppe ja nende päringuõigusi.
  - Ei saa hallata kasutajakontosid.
- **Registreerija (universaalses portaalis)**
  - Kui portaali seadistustes on lubatud, siis registreerib üksuseid portaalis
  - Kui portaali seadistustes on lubatud, siis antakse see roll kõigile kasutajatele automaatselt.
- **Esindusõigusega kasutaja (universaalportaal)**
  - Kui portaalis on lubatud, siis haldab oma üksuse pääsuõiguste haldurite kasutajakontosid
  - Haldab oma üksuse kasutajate e-teenuste päringuõigusi.
- **Piiratud esindusõigusega kasutaja (juriidilise isiku portaal) –**

- Haldab oma üksuse pääsuõiguste haldurite kasutajakontosid ja haldurite kandidaate.
- **Üksuse pääsuõiguste haldur**
  - Haldab oma üksuse kasutajagruppe ning kasutajakontosid.
  - Haldab oma üksuses kasutajate e-teenuste päringuõigusi.
- **E-teenuste kasutaja**
  - Kasutab portaalis oma kasutajagrupile avatud e-teenuseid
  - Kasutab portaalis avalikke e-teenuseid

1.3. Nõuded kasutaja arvutile

1.3.1. Veebilehitseja

Portaal on kasutatav levinumate veebilehitsejate viimaste versioonidega (Internet Explorer, Firefox, Google Chrome).

Portaali kasutamiseks peavad olema teie veebilehtisejal aktiveeritud järgmised valikud:

- seansipräänikud (*session cookies*)
- *javascript*

Nende sisselülitamiseks pöördu oma brauseri abi poole.

Lisaks eelpoolmainitud valikutele, peab teie veebilehitseja olema seadistatud id-kaardiga autentimise jaoks.

2. Üldine informatsioon

2.1. Portaali valik

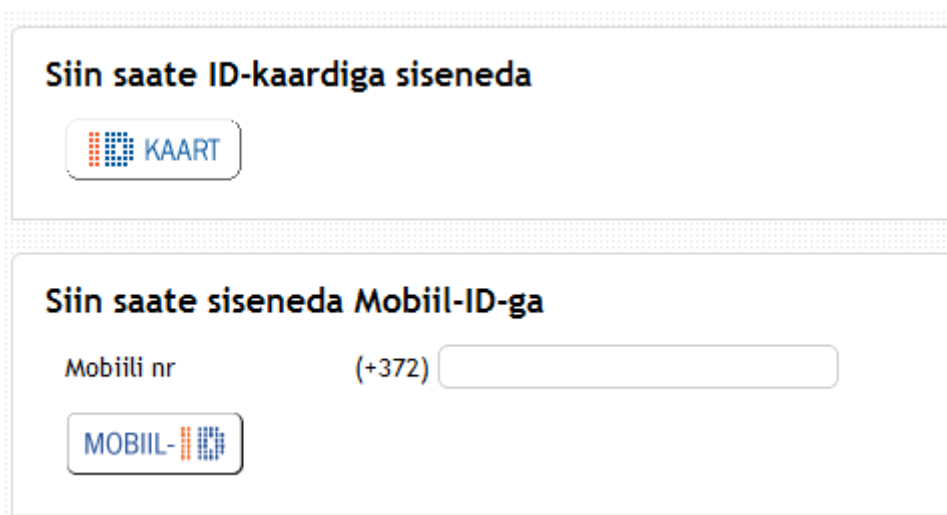
Kui rakenduses on seadistatud rohkem kui 1, siis kuvatakse teile üleval paremas nurgas nime all portaali valik:

kust on võimalik valida aktiivne portaal. Iga rida sisaldab portaali nime. Valikus kuvatakse teile ainult need portaalid, millega te olete seotud või mis on avaliku ligipääsuga näiteks: Asutuse avatud teenuste-, universaalne- (need registreerimine lubatud) või juriidilise isiku portaal.

2.2. Kasutaja tuvastamine

Portaali sisenemiseks on vaja ennast autentida ID-kaardi või Mobiil-ID abil:

A screenshot of a login interface. It features two main sections. The top section is titled 'Siin saate ID-kaardiga siseneda' and contains a button with the Estonian ID-card logo and the word 'KAART'. The bottom section is titled 'Siin saate siseneda Mobiil-ID-ga' and includes a label 'Mobiili nr' followed by a text input field containing '(+372)'. Below this is a button with the text 'MOBIIL-' and the Mobile-ID logo.

2.2.1. Kasutajakonto

Portaali kasutamiseks on vaja kasutajakonto olemasolu v.a kodaniku portaali korral, kus eelnev kasutajakonto olemasolu ei ole nõutud. Portaali halduri määrab portaali administraator, luues uue kasutaja või määrates halduriks süsteemis olemasoleva kasutaja. Edaspidised kasutajad

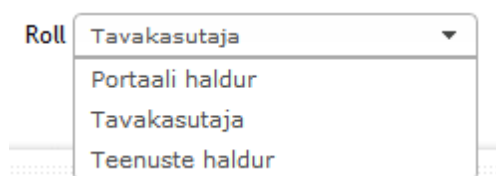
määratakse portaali halduri või pääsuõiguste halduri rollis oleva isiku poolt. Kõigis portaalides v.a asutuse infosüsteem luuakse kasutajakonto esmasel autentimisel.

2.3. ***Rolli valik***

Rolli valik toimub rakenduse üleval paremas nurgas asuva valikulistil abil. Info rolli valikulistis esitatakse formaadis:

„<rolli_nimetus> (<aktiivse_üksuse_nimi>)“ näiteks üksuse „kool“ korral tavakasutaja roll on „Tavakasutaja (kool)“. Globaalsete rollide nt Portaali haldur puhul asutust sulgudes ei kuvata. Sama kehtib ka portaali tüüpide kus on ainult üks asutus (ei kasutata üksuseid).

Rollivaliku menüü näide:

2.4. ***Töö lõpetamine***

Töö lõpetades tuleb turvalisuse huvides alati vajutada nuppu, mis lõpetab töö seansi. Soovitatav on töö lõpetades brauser sulgeda, et tagada seansi täielik hävimine.

2.5. ***Abiinfo***

Abiinfo saamiseks tehtava tegevuse kohta tuleb vajutada nuppu, mille tulemusena kuvatakse teile antud dokument HTML kujul.

2.6. ***Veateated***

2.6.1. Vormi elemendi veateated

Kui esines mõni viga konkreetse vormi välja juures, siis värvitakse selle välja nimi punaseks ja veateadet saate lugeda liigutades hiire kursorit välja nime kohale. Näiteks kasutajate haldamisel „isikukood“ ja „perekonnanimi“ on mõlemad kohustuslikud:

Kasutajakonto andmed

Isikukood

Eesti

Eesnimi

Kohustuslik väli!

Perekonnanimi

E-post

Roll

☐

Tavakasutaja

☐

Pääsuõiguste haldur

2.6.2. Üldisemad vead ja teated

Üldisemad vead kuvatakse lehekülje sisu esimesel real vastavalt: teated – siniselt, vead – punaselt, hoiatused – kollaselt.

Andmed edukalt salvestatud!

E-posti aadress on vigane.

3. Teenuste halduritele

3.1. E-teenuste haldamine

E-teenuseid saavad hallata ainult teenuste haldurid ja portaali haldurid. Teenuste haldamiseks valige menüüst sakk „SOAP Teenused“ või „REST Teenused“, mille järel kuvatakse teile nimekiri portaalis salvestatud andmekogudest. Vasakpoolne nimekiri koosneb nn lihtandmekogudest, parempoolne – komplekskogudest:

Andmekogu	Kirjeldus	Komplekskogu kirjeldus	
aar	Ühine õiguste haldamise infosüsteem	Komplekskogu XForms koolituse jaoks (arireg-koolitus)	
ads	Aadressandmete süsteem	Aktorstest komplekskogu (aktorstest-complex)	
aktorstest	Aktors test DB 1	Rets komplekspäringud (rets-test-cmplx)	
aktorstest2	aktors test db 2		
aktorstest3	Aktorsi testandmekogu 3		
alkor2	Alkoholi liikumise andmebaas		
ametlikud-dokumendid	Ametlike dokumentide infrastruktuuri teenus		
arireg	Äriregistri andmekogu uus		

X-tee versioon 6 portaali korral näidatakse andmekogu lühinime asemel andmekogu identifikaatorit, mis koosneb väljadest liikmeklass (*memberClass*), liikmekood (*memberCode*) ja alamsüsteemi kood (*subsystemCode*):

Andmekogu	Kirjeldus
COM : 11333578 : aktorstest-db01	Aktors OÜ
COM : 11333578 : misp2-soap-service-v6	Aktors OÜ

3.1.1. X-tee SOAP andmekogude nimekirja uuendamine

Selleks, et andmekogude nimekirja uuendada, tuleks liikuda teenuste haldamise vormile ja vajutada seal nuppu „Andmekogude täielik loetelu“. Seepeale tehakse turvaserverisse metapäring X-tee andmekogude nimekirja saamiseks ning kuvatakse tulemus nimekirjana.

Vastuses toodud nimekirjast huvipakkuva andmekogu lihtsamaks leidmiseks võib sisestada tektiväljale „Märksõna“ otsitava andmekogu nime alguse. Nimekirjas kuvatakse vaid need

andmekogud, mille nimetus või kirjeldus sobib sisestatud märksõnadega. Nimekirja arvutatakse ümber pärast iga kasutaja klahvivajutust tekstiväljal „Märksõna“.

Järgnevalt on toodud näide X-tee versioon 5 portaali andmekogude nimekirjast.

Uuenda andmekogude loetelu

Salvesta aktiivsed andmekogud

Märksõna

aktors

	Andmekogu	Kirjeldus
☒	aktorstest	Test andmekogu xtee ver5 doc/literal stiili jaoks
☐	aktorstest2	Aktors test DB 2
☐	aktorstest3	Aktors test DB 3

X-tee versioonis 6 ei tehta vahet klientidel ja andmekogudel, mistõttu andmekogude nimekirja päringuga kuvatakse kõik registreeritud X-tee kliendid, millest osa ei pruugi pakkuda X-tee teenuseid. Kasutaja peab nimekirjast ise huvipakkuva andmekogu valima.

Analoogselt X-tee versioon 5 portaalis saab ka X-tee versioon 6 portaalil kasutada otsingut. Otsingukriteeriumiks sobivad kõik andmekogu nimetuse ja kirjelduse sõnad, kaasa arvatud andmekogu X-tee liikmeklass (*memberClass*), liikmekood ehk registrikood (*memberCode*), alamsüsteemi kood (*subsystemCode*) ja andmekogu kirjelduses toodud sõnad.

Uuenda andmekogude loetelu

Salvesta aktiivsed andmekogud

Märksõna

akt

	Andmekogu	Kirjeldus
☒	COM : 11333578 : aktorstest-db01	Aktors OÜ
☒	COM : 11333578 : misp2-soap-service-v6	Aktors OÜ
☐	COM : 11333578 : aktorstest-db-v5	Aktors OÜ

Andmekogu lühinimetuses tuuakse koolonitega eraldatult andmekogu liikmeklass, liikmekood ja alamsüsteemi kood.

Andmekogude lisamiseks süsteemi valige soovitud andmekogu(d) ja vajutage nuppu „Salvesta aktiivsed andmekogud“, mille tulemusena lisatakse valitud andmekogud aktiivsete andmekogude hulka.

3.1.2. Asutusele avatud päringute nimekirja uuendamine portaalis

Päringute nimekirja uuendamine toimub konkreetse andmekogu vormil. Andmekogude nimekirja saamiseks vt pt 3.1 algusesse. Protseduur erineb vähesel määral MISP2 X-tee versiooni 6 ja versiooni 5 portaalis.

X-tee versioon 6 portaal

Valides välja soovitud andmekogu ja vajutades selle nimele, avaneb nimekiri andmekogu päringutest:

Andmekogu: Aktors OÜ			
WSDL-i allikas	☒ Turvaserver ☐ Faili üleslaadimine ☐ URL ☐ Teenuste URL-id		
Valikud	☒ Ainult lubatud teenused		
<div>Uuenda teenuste loetelu Uuenda valitud teenuste vorme</div>			
Vali kõik ☐			
Faili allalaadimine	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:fileDownload:v1	▶	Generated to database 03/06/2019 20:51:11 ☐
Faili allalaadimine (MTOM)	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:fileDownloadMTOM:v1	▶	Generated to database 03/06/2019 20:51:11 ☐
Faili üleslaadimine	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:fileUpload:v1	▶	Generated to database 03/06/2019 20:51:11 ☐

Kui on valitud sobiv allikas ja vajalikud väljad täidetud siis nupp „Uuenda teenuste loetelu“ uuendab teenuste loetelu ja nupp „Uuenda valitud teenuste vorme“ uuendab teenuste vorme.

Nimekirja ja teenuste vorme on võimalik uuendada neljal viisil:

- Turvaserver - värskendab teenuste nimekirja turvaserverist. Kui „Ainult lubatud teenused“ on valitud siis värskendatakse ainult kliendile lubatud teenused. Kui ei ole valitud siis laetakse kogu andmekogu teenuste nimekirja.
- Faili üleslaadimine - värskendab teenuste nimekirja valitud WSDL või OpenAPI faili põhjal.
- URL – uuendatakse WSDL või OpenAPI faili põhjal mis asub etteantud URL-il
- Teenuste URL-id – võimaldab uuendada ainult teenuste vorme. Valitud teenused uuendatakse tabelis märgitud URL-ide põhjal.

X-tee versioon 5 portaal

SOAP teenuste puhul WSDL failist uuendatakse ainult päringute nimekirja – s.t. päringud ei ole käivitataavad. Turvaserverist uuendatakse aga ka antud üksusele lubatud päringud, seega päringud on käivitataavad.

Mõlema portaali puhul, kui päringute loetelu uuendamisel leitakse päringuid, mis eelnevalt olid päringute loetelus, ent puuduvad turvaserverist või WSDL-st/OpenAPI-st saadud uues loetelus, pakutakse võimalust need eemaldada:

Turvaserveris ei ole lubatud järgnevad hetkel teenuste loetelus olevad teenused.

Kas soovite need teenuste loetelust eemaldada?

- ✖ changeAddress.v1
- ✖ fileDownload.v1

Valides „Jah“, eemaldatakse päringud, päringute vormi kirjeldused, XSL-d (mis on seotud ainult eemaldatava päringuga), päringutele gruppides antud õigused ja kõik muu päringutega seonduv, välja arvatud kirjed teenuste ajaloos.

3.1.3. Vormide kirjelduste uuendamine (lisamine või muutmine)

E-teenuste sisend- ja väljundvormide kujundamiseks MISP2 rakenduses on kasutusele võetud XForms standard SOAP teenuste jaoks ja HTML vorm REST teenustele.

Sellest tulenevalt peavad teenuse kasutuselevõtmiseks ning kasutajale e-teenuse sisend-väljund vormide kuvamiseks olema loodud vastava teenuse jaoks vormide failid, mis kirjeldavad antud teenuse andmete struktuuri (antud juhul SOAP/OpenAPI päringud) ja teenuse kasutajaliidest. MISP2 rakenduses on XForms mootorina kasutusel Orbeon Xforms ja isetehtud mootorit HTML vormide jaoks.

Vormide kirjelduste kasutuselevõtuks on võimalik vormide kirjeldused laadida portaali internetist või luua uued kirjeldused kasutades selleks MISP2 portaali generaatorit. Vormide kirjelduse uuendamiseks minge kõigepealt üksusele avatud teenuste nimekirja vormile andmekogus (vt ülevalpool). Sellest nimekirjast valige teenus(ed), mida soovite uuendada, märkides nad paremal asuva märkeruuduga valituks. Seejärel valige uuenduse allikas ja vajutage nupule „Uuenda valitud

teenuste vorme“ Salvestamise õnnestumise või ebaõnnestumise kohta kuvatakse teile vastava sisuline teade.

XForms kirjeldus on uuendatud! (detailandmed_v4.v1)

← Tagasi

3.1.4. Vormide kirjelduse genereerimine WSDL põhjal X-tee versioon 5 portaalis

Teenuste vorme on võimalik genereerida automaatselt andmekogu WSDL/OpenAPI kirjelduse põhjal. Vormide genereerimiseks märgi linnukesega ära soovitud teenused ning vajuta seejärel nuppu „Uuenda valitud teenuste vorme“. Selle tulemusena küsib süsteem vastavalt allikalt WSDL-i ning genereerib selle põhjal märgitud teenuste jaoks vormide kirjeldused. Saadud vormide kirjeldused salvestatakse andmebaasi ja URL väljale omistatakse tekst „Genereeritud andmbaasi“ märkimaks, et antud teenuse vorm on olemas.

3.1.5. Vormide kirjelduse genereerimine X-tee versioon 6 portaalis

Pärast päringute nimekirja värskendamist saab kasutaja märkida huvipakkuvad päringusissekanded ning seejärel värskendada päringuvormide sisu nupust „Uuenda valitud teenuste vorme“.

Valitud teenused uuendatakse vastavalt valitud allikale.

3.1.6. Vormide kirjelduste vaatamine

Vormi kirjelduse vaatamiseks minge kõigepealt üksusele avatud teenuste nimekirja vormile andmekogus (vt ülalpool).

X-tee versioon 6 portaalis kuvatakse järgnev tabel.

Faili allalaadimine (MTOM)	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:fileDownloadMTOM:v1	▶
Faili üleslaadimine	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:fileUpload:v1	▶
Faili üleslaadimine (MTOM)	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:fileUploadMTOM:v1	▶

Teises veerus on toodud teenuse tehniline identifikaator. Kooloniga on eraldatud X-tee instants (*xRoadInstance*), liikmeklass (*memberClass*), liikmekood (*memberCode*), alamsüsteemi kood (*subsystemCode*), teenuse lühinimi (*serviceName*) ja teenuse versioon (*serviceVersion*).

X-tee versioon 5 portaalis kuvatakse järgnev tabel.

Faili üleslaadimine	aktorstest.fileUpload.v1	▶
Isiku andmete otsimine järgi	aktorstest.isikOtsing.v1	▶
Isikute nimekirja teenus	aktorstest.isikuteList.v1	▶

Teises veerus on toodud punktiga eraldatult X-tee teenuse andmekogu lühinimi, teenuse lühinimi ja teenuse versioon.

Vajutades päringu nimel, avatakse valitud teenuse XFormsi kirjelduse vorm, mis sisaldab teenuse vormi kirjeldust:

Märkus

```

1 <?xml:html xmlns:soap="http://schemas.xmlsoap.org/wsdl/soap/"
2   xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"
3   xmlns:SOAP-ENV="http://schemas.xmlsoap.org/soap/envelope/"
4   xmlns:xhtml="http://www.w3.org/1999/xhtml"
5   xmlns:xforms="http://www.w3.org/2002/xforms"
6   xmlns:events="http://www.w3.org/2001/xml-events"
7   xmlns:xsd="http://www.w3.org/2001/XMLSchema"
8   xmlns:xrd="http://x-rd.net/xsd/xroad.xsd"
9   xmlns:aktorstest="http://aktorstest.ee.x-rd.net/producer"
10  xmlns:xxforms="http://orbeon.org/oxf/xml/xforms"
11 >
12 <!-- koos uue disainiga -->
13 <xhtml:head>
14   <xhtml:title>Isikute list</xhtml:title>
15 </xhtml:head>
16 <xforms:model>
17   <xforms:instance id="isikuteList.input">
18     <SOAP-ENV:Envelope>
19       <SOAP-ENV:Header>
20         <xrd:consumer/>
21         <xrd:producer>aktorstest</xrd:producer>
22         <xrd:userId>EE</xrd:userId>
23         <xrd:id/>
24         <xrd:service>aktorstest.isikuteList.v1</xrd:service>
25         <xrd:issue/>
26         <xrd:position/>
27       </SOAP-ENV:Header>
28       <SOAP-ENV:Body>
29         <ns5:isikuteList xmlns:ns5="http://aktorstest.ee.x-rd.net/producer">
30           <request>

```

Salvesta

Seda kirjeldust saab muuta ja muudatused salvestada.

Märkust kasutatakse teenuste kasutamisel ilmuva lühikese tutvustusena.

3.2. Komplekskogude haldamine

Komplekskogu haldamiseks valige menüüst sakk „Teenused“, parempoolne nimekiri on komplekskogude loetelu:

Komplekskogud

Komplekskogu kirjeldus	
Proteesi arve jne (ehk-cmplx-pa)	
Komplekskogu koolituse jaoks (koolitus_complex)	
aktorsi test (aktorstest_complex)	
Haigekassa komplekspäringud (ehk-cmplx-eit)	

Lähemalt kompleksteenuste koostamisest MISP-is vt. dokumendis „X-tee XForms-kompleksteenuse koostamise lühijuhend“ (2012).

3.3. Andme- ja komplekskogude ning nende teenuste eksport/import

3.3.1. Eksport

Avada sakk „Teenused“ ja sealt alt klõpsata nupule „Teenuste eksport“. Valida sobivad andmekogud/komplekskogud terveni või ainult osad nende teenustest ja vajutada nupule „Ekspordi valitud teenused“.

Seejärel avaneb võimalus salvestada arvutisse zip formaadis fail, kus on kõigi valitud teenuste vormid ja informatsioon nii nende teenuste, kui ka neid hõlmavate andmekogude/komplekskogude kohta.

3.3.2. Import

Avada sakk „Teenused“ ja sealt alt klõpsata nupule „Teenuste import“. Vajutada nupule „Browse“ ja avanenud failidialoogist valida zip fail, kuhu on eksporditud teenused. Vajutada nupule „Lae üles zip fail teenustega“.

Seejärel laetakse valitud zip fail serverisse üles ja pakutakse võimalust valida, milliseid teenuseid täpselt importida tahetakse. Valitud teenuste puhul imporditakse nende vormid ja informatsioon nende kohta ning lisatakse/uuendatakse neid hõlmavad andmekogud/komplekskogud.

Iga teenuse kohta teatatakse, kas see on juba andmebaasis olemas. Kui on, siis juhul kui seda imporditakse, uuendatakse see teenus. Kui ei ole, siis importimisel see lisatakse.

Imporditud teenuse avatus asutusele määratakse vastavalt sellele, kas see on avatud asutusele turvaserveris.

3.4. XSL stiililehtede haldamine

XSL stiililehti saab kasutada mitmesuguste erinevate muudatuste ning täienduste sisseviimiseks teenuste XForms vormile, näiteks tabelite paiknemise struktuuri muutmine või teatud XForms elementide filtreerimine.

Stiililehed võivad olla globaalsed (rakendatakse kõikides portaalides ja alati esimestena) või portaalipõhised (rakendatakse ainult valitud portaalis pärast globaalseid). Lisaks sellele jagunevad stiililehed vastavalt andmekogude mõistes globaalseteks (rakendatakse kõikide andmekogude teenuste jaoks) ja teenusepõhisteks (lisavad informatsiooni XForms kirjeldusele antud teenuse jaoks). Rakenduse globaalseid stiililehti saab hallata ainult administraator. Portaali stiililehti saavad hallata ainult portaali haldurid ja teenuste haldurid. Stiililehtede haldamiseks valige menüüst sakk „XSL“. Stiililehe haldamise vormil on võimalik stiililehtesid otsida vastavalt järgmistele parameetritele:

Sisesta XSL-i otsimiseks filtreerimistingimused

Stiililehe nimi	<input type="text"/>
Andmekogu	<input type="text"/>
Teenus	<input type="text"/>
<input type="button" value="Otsi"/>	

Lisaks on seal võimalik lisada uusi stiililehti, kasutades nuppu „Lisa uus stiilileht“ (vt järgmist pt)

3.4.1. XSL stiililehtede lisamine

Stiililehe lisamiseks minge stiililehe haldamise vormile ning vajutage seal nupule „Lisa uus stiilileht“, mille järel avatakse stiililehe muutmise/lisamise vorm.

The screenshot shows a web form for adding or editing an XSL style sheet. The form contains the following fields and controls:

- Stiililehe nimi**: A text input field.
- Kasutusel**: A checkbox.
- Andmekogu**: A dropdown menu with the option "-- Kõik andmekogud --".
- Teenus**: A dropdown menu with the option "-- Kõik teenused --".
- Vormi tüüp**: A dropdown menu with the option "HTML".
- Prioriteet**: A text input field.
- Stiililehe URL**: A text input field.
- Uuenda XSL sisu URL-lt**: A blue button next to the URL field.
- Xsl**: A vertical list of existing style sheets, currently showing one item with the number "1".
- Salvesta**: A blue button at the bottom left of the form.

Uue stiililehe lisamiseks täitke vastavad parameetrid (* tähistatud väljad on kohustuslikud).

- **Stiililehe nimi (*)** – stiililehe nimi, soovituslikult stiililehe otstarvet kirjeldav.
- **Kasutusel** – näitab, kas stiilileht on kasutusel
- **Andmekogu** – andmekogu nimi, mille juures seda stiililehte kasutada saab. Vaikimisi on valitud kõik andmekogud
- **Teenus** – teenus, mille juures seda stiililehte kasutada saab. Teenust saab valida alles pärast andmekogu valimist. Vaikimisi on valitud kõik teenused andmekogud all.
- **Vormi tüüp** – näitab, kas stiililehte rakendatakse teenuse XForms kirjeldusele (HTML) või teenuse väljundi salvestamisel PDF-na (PDF).

- **Prioriteet** – stiililehed rakendatakse prioriteedi järjekorras, alustades väikseimast numbrist (võrdse prioriteedi korral, nime järgi tähestiku järjekorras).
- **Stiililehe URL (*)** – aadress, kus asub stiililehe sisu. Pärast aadressi sisestamist saab laadida Xsl faili sisu väljale **Xsl** kasutades selleks nuppu „Uuenda XSL sisu URL-ilt“, mille tulemusena ühendub süsteem sisestatud URL-i ja laeb sealt faili sisu alla. Pärast sisu allalaadimist, kontrollitakse sisu üle ja kui kõik sobib, kuvatakse see väljal **Xsl**.

Pärast vajalike parameetrite sisestamist vajutage nuppu „Salvesta“, mille tulemusena salvestatakse uus stiilileht andmebaasi või kuvatakse veateade.

3.4.2. XSL stiililehtede muutmine (vaatamine)

Stiililehe muutmiseks/vaatamiseks otsige soovitud stiilileht kasutades „Stiililehtede haldamise“ vormil olevat otsingut. Vajutades otsingutulemuses stiililehe nimel, avatakse täidetud stiililehe vorm. Muudatuste salvestamiseks vajutage nuppu „Salvesta“.

Xsl välja sisu hankimine käib muutmise vormil automaatselt, see tähendab et ei ole vaja eraldi vajutada „Uuenda Xsl sisu URL-ilt“ nuppu. Kui kasutaja muudab stiililehe andmeid, sh stiililehe URL-i ja vajutab nuppu „Salvesta“, laeb süsteem internetist Xsl stiililehe kirjelduse ning salvestab selle ja stiililehe andmed baasi.

Kui stiililehe sisu juures on tehtud muudatusi, kuid URL-i ei ole muudetud ja kasutaja ei vajuta eraldi „Uuenda...“ nuppu, siis salvestatakse muudetud stiililehe sisu vormilt, mitte sisestatud URL-ilt.

3.4.3. XSL stiililehe kustutamine

Stiililehe kustutamiseks avage valitud stiililehe vorm (vt ülalpool), ning vajutage seal nuppu „Kustuta“.

4. Pääsuõiguste halduritele

4.1. Kasutajagruppide ja päringuõiguste haldamine

Selles peatükis vaatame lähemalt kasutajagruppide haldamist – nende lisamist, kustutamist, muutmist ja õiguste ning liikmete määramist. Kasutajagruppe saavad hallata ainult portaali haldurid ja päringuõiguste haldurid. Kasutajagrupi haldamiseks valige rakenduse peamenüüst sakk „Grupid“, mille tulemusena kuvatakse teile kasutajagruppide nimekiri:

Kasutajagrupid

global	
------------------------	---

Lisa uus

Kuna *universaalse- ja juriidilise isiku portaali* puhul on portaaliga seotud üks asutus peaasutusena (asutus, kes tegeleb portaali haldamisega) ja selle alla on lubatud sisestada eraldi üksusi siis on võimalik hallata gruppe nii globaalselt kui ka lokaalselt. Globaalselt hallatavad grupid on peaasutuse õigustes hallatavad grupid ja need on nähtavad kõigile üksustele. Globaalse grupi päringuõigusi saab määrata ainult peaasutusega seotud kasutajarollis. Iga üksus saab grupi liikmeid määrata eraldi, ning need ei mõjuta teiste üksuste grupi liikmeid. Üksuse hallatavad grupid on üksuse raames defineeritud grupid. Üksuse all haldamine tähendab, et mingi üksuse jaoks gruppide haldamiseks peab olema kasutajal valitud aktiivseks rolliks vastava üksusega seotud kasutajaroll. Üksuse grupid ja nende õigused ning liikmed ei ole peaasutuse ega teiste üksuste piires nähtavad. Üksuse puhul on gruppide nimekirjas globaalsed grupid mitteaktiivsed („Glob“).

Kasutajagrupid

globaalne		
globaalne-02		
local		

Lisa uus

4.1.1. Kasutajagrupi loomine

Kasutajagrupi lisamiseks vajutage nuppu „Lisa uus“, seejärel kuvatakse teile sisendvorm uue grupi lisamiseks:

The form consists of a label 'Nimi' (Name) followed by a text input field. Below the input field is a blue button labeled 'Salvesta' (Save).

Ainsa ja ühtlasi ka kohustusliku väljana on vaja uue grupi puhul sisestada grupi nimi, mis peab olema üksuse ja globaalsete gruppide piires unikaalne, vastasel korral tagastab süsteem salvestamisel veateate.

Pärast grupi lisamist süsteemi suunatakse teid tagasi gruppide nimekirja lehele.

4.1.2. Kasutajagrupi muutmine

Kasutajagrupi muutmiseks vajutage gruppide nimekirjas grupi nimele, mida soovite muuta. Seejärel avaneb grupi muutmise vorm,

The form has two labels, 'Nimi' (Name) and 'Grupp' (Group), each followed by a text input field. Below the input fields are two buttons: a blue 'Salvesta' (Save) button and a red 'Kustuta' (Delete) button.

kus on võimalik muuta grupi nime (peab olema unikaalne üksuse ja globaalsete gruppide piires) ning seda kustutada. Salvestamise järel suunatakse teid gruppide nimekirja juurde tagasi.

4.1.3. Kasutajagrupi eemaldamine

Kasutajagrupi kustutamine toimub grupi muutmise vormil vajutades nuppu „Kustuta“. Grupi kustutamisel eemaldatakse kõik tema päringuõigused. Kui grupile on antud päringuõiguseid või lisatud liikmeid, küsitakse teilt kustutamisel kinnitust ja grupp kustutatakse alles siis, kui te olete nõusoleku andnud, vastasel juhul gruppi ei kustutata.

4.1.4. Päringuõiguste vaatamine ja lisamine kasutajagrupile

Päringuõiguste lisamiseks valige menüüst sakk „Grupid“, seejärel kuvatakse gruppide loetelu, kust valige soovitud grupp ning vajutage selle grupi reas nupule „Päringuõigused“ (ikoon lukk), mille tulemusena kuvab süsteem aktiivsele üksusele (kui üksus on X-tee asutus) või portaali peaaasutusele avatud teenuste nimekirja. Kui teenused kuuluvad ühte ja sama andmekogusse, siis neid grupeeritakse selle andmekogu pealkirja all. Iga andmekogu teenuste nimekiri on sorteeritud teenuse kirjelduse tähestiku järjekorras. Kõik andmekogude pealkirjad samuti sorteeritud tähestiku järjekorras.

On lubatud	On varjatud	Teenuse kirjeldus	Teenuse lühinimi
aktorsi test			
☒	☐	Isiku aadressi muutmine	aktorstest_complex.personChangeAddress.v1
☒	☐	Isiku andmete otsing (kompleksne)	aktorstest_complex.personListComplex.v1
☐	☐	Vali kõik selle andmekogu teenused	
Ametlike dokumentide infrastruktuuri teenus			
☒	☐	Dokumendi faili kustutamine	ametiikud-dokumentid.deleteDocumentFile.v1
☒	☐	Dokumendi faili päring	ametiikud-dokumentid.getDocumentFile.v1
☒	☐	Dokumendi faili salvestamine	ametiikud-dokumentid.saveDocumentFile.v1
☐	☐	Dokumendi kustutamine	ametiikud-dokumentid.deleteDocument.v1
☐	☐	Dokumendi otsing	ametiikud-dokumentid.getDocumentList.v1
☐	☐	Dokumendi päring	ametiikud-dokumentid.getDocument.v1
☐	☐	Dokumendi saatmine	ametiikud-dokumentid.sendDocument.v1
☐	☐	Dokumendi salvestamine	ametiikud-dokumentid.saveDocument.v1
☐	☐	Kasutaja info päring	ametiikud-dokumentid.getUserInfo.v1
☐	☐	Kasutaja teavituste seadmine	ametiikud-dokumentid.setNotifications.v1
☐	☐	Teenusega liitunud kasutajate päring	ametiikud-dokumentid.getJoined.v1
☐	☐	Vali kõik selle andmekogu teenused	
Digilugu xtee5			
☐	☐		digilugu-xtee5.h17.v1
☐	☐	Vali kõik selle andmekogu teenused	
Haigekassa komplekspäringud			
☐	☐	kindlustustehaldus	ehk-cmplx-eit.kindlustustehaldus
☐	☐	Vali kõik selle andmekogu teenused	

Kui andmekogu on komplekskogu, siis iga teenuse all näidatakse kasutatud alamteenused.

Haigekassa komplekspäring			
☐	☐	Kaardi tellimine	ehk-cmplx-kit.erk.v1
Alamteenused : kirst.erkkaardi_taalus2.v1, kirst.erkkaardi_taalus2.v1, kirst.erkkaardi_taalus2.v1			
☐	☐	Vali kõik selle andmekogu teenused	

Märkige teenuste nimekirjas vastavate märkeruutudega tulbas „On lubatud“ teenused, mida soovite avada antud kasutajagrupile ning vajutage nuppu „Salvesta“.

Erinevus universaalse- ja juriidilise isiku portaali korral: Üksuse õigustes globaalse kasutajagrupi vaatamine on *universaalse- ja juriidilise isiku portaali* puhul erinev eelpool olevast vormist, kuna üksuse õigustes ei saa muuta globaalse grupi päringuõiguseid vaid saab neid ainult vaadata:

On lubatud	On varjatud	Teenuse kirjeldus	Teenuse lühinimi
aktorsi test			
✓	✗	Isiku aadressi muutmine	aktorstest_complex.personChangeAddress.v1
✓	✗	Isiku andmete otsing (kompleksteenused)	aktorstest_complex.personListComplex.v1
		Vali kõik selle andmekogu teenused	
Ametlike dokumentide infrastruktuuri teenus			
✓	✗	Dokumendi faili kustutamine	ametiikud-dokumentid.deleteDocumentFile.v1
✓	✗	Dokumendi faili päring	ametiikud-dokumentid.getDocumentFile.v1
✓	✗	Dokumendi faili salvestamine	ametiikud-dokumentid.saveDocumentFile.v1
✗	✗	Dokumendi kustutamine	ametiikud-dokumentid.deleteDocument.v1
	✗	Dokumendi otsing	ametiikud-dokumentid.getDocumentList.v1
	✗	Dokumendi päring	ametiikud-dokumentid.getDocument.v1
	✗	Dokumendi saatmine	ametiikud-dokumentid.sendDocument.v1
✗	✗	Dokumendi salvestamine	ametiikud-dokumentid.saveDocument.v1
	✗	Kasutaja info päring	ametiikud-dokumentid.getUserInfo.v1
	✗	Kasutaja teavituste seadmine	ametiikud-dokumentid.setNotifications.v1
✗	✗	Teenusega liitunud kasutajate päring	ametiikud-dokumentid.getJoined.v1
	✗	Vali kõik selle andmekogu teenused	
Digilugu xtee5			
✗	✗		digilugu-xtee5.h17.v1
	✗	Vali kõik selle andmekogu teenused	
Haigekassa komplekspäringud			
✗	✗	kindlustustehaldus	ehk-cmplx-eit.kindlustustehaldus
	✗	Vali kõik selle andmekogu teenused	

4.1.5. Avatud päringute varjamine kasutaja eest

Avatud päringute varjamise eesmärgiks on varjata kasutaja eest päringud, mis on ette nähtud kasutamiseks kompleksteenuste koosseisus. Selleks navigeeri kasutajagrupi päringuõiguste vormile (vt ülalpool) ning valige vastavate päringute märkeruut tulbast „On varjatud“ ning vajutage nuppu „Salvesta“.

4.1.6. Päringuõiguste eemaldamine kasutajagrupilt

Põhimõtteliselt sama, mis päringuõiguste lisamine (vt pt 4.1.4) ainult et eemaldamiseks eemaldage linnuke märkeruudust ja salvestage muudatused.

4.1.7. Kasutajagrupi liikmete nimekirja vaatamine ning kasutajate lisamine gruppi

Kõigepealt navigeerige kasutajagruppide haldamise vormile (vt pt 4.1 algus). Seejärel valige grupp ning vajutage selle real olevale nupule „Liikmed“ (ikoon inimesed), mille tulemusena kuvab süsteem kõikide kasutajate nimekirja ning igale reale märkeruudu, mis näitab kas antud kasutaja kuulub või ei kuulu gruppi.

← Tagasi

Kasutajagrupi aktorsi stuff liikmed

Salvesta

On liige	Kasutajad
☒	Artjom Tšernõšuk (EE [redacted])
☐	IGOR ŽAIKOVSKI (EE [redacted])

Selle märkeruudu abil saate kasutajaid lisada/eemaldada grupist. Kasutajaid on võimalik gruppidesse lisada ka konkreetse kasutaja muutmise vormil (vt pt 4.2).

4.2. Kasutajakontode haldamine

Kasutajakontosid saavad hallata nii portaali haldurid kui ka päringuõiguste haldurid. Kasutajate haldamiseks valige menüüst sakk „Kasutajad“, mille tulemusena kuvatakse teile vorm kasutajate otsimiseks ja uue kasutaja lisamiseks:

Sisesta kasutajate otsimiseks filtreerimistingimused

Isikukood

-- Kõik riigid --

Eesnimi

Perenimi

Kõikide kasutajate hulgast

☐

Otsi

Vaikimisi väärtustega otsitakse kasutajaid ainult aktiivse asutuse töötajate hulgast. Juhul kui on soov otsida kasutajat kõikide rakenduse kasutajate hulgast, on vaja märkida vastava märkeruudu:

Sisesta kasutajate otsimiseks filtreerimistingimused

Isikukood	-- Kõik riigid --	
Eesnimi		
Perenimi		
Kõikide kasutajate hulgast	☒	
<button>Otsi</button>		

4.2.1. Kasutajakonto lisamine

Kasutaja lisamiseks vajutage kasutaja haldamise vormil nuppu „Lisa uus kasutaja“, seejärel suunatakse teid edasi kasutaja ankeedi vormile, kus tuleb täita vähemasti *-ga tähistatud väljad.

Kasutajakonto andmed

Isikukood	Eesti	
Eesnimi		
Perekonnanimi		
E-post		
Roll	☐ Pääsuõiguste haldur ☐ Teenuste haldur ☐ Portaali haldur	
Ametinimetus		

Salvesta

- **Isikukood (*)** - Kasutaja isikukood peab olema kogu rakenduse raames unikaalne ja vastama valitud riigi isikukoodi nõuetele.
- **Eesnimi** – kasutaja eesnimi
- **Perekonnanimi (*)** – kasutaja perekonnanimi
- **E-post** – e-posti aadress, mida kasutatakse kasutajale teadete ja soovi korral päringute tulemuste saatmiseks. E-post seotakse aktiivse asutusega ja ei ole portaali raames globaalne,

e-post peab vastama tavapärastele e-posti aadressi nõuetele (ei tohi sisaldada suvalisi märke ja täpitähti jne).

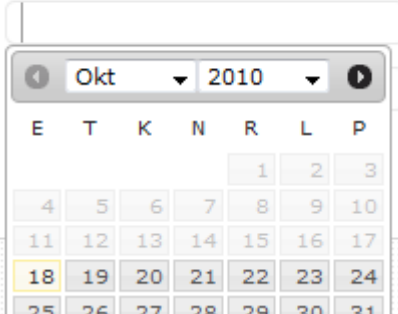
- **Roll** – kasutaja roll aktiivse asutuse juures. Kasutajal võib olla 0 või mitu rolli, 0 korral ei looda seost kasutaja ja aktiivse asutuse vahel ja kuna ametinimetus ja grupikuuluvused on samuti seotavad aktiivse asutusega siis rollide märkimata jätmisel neid andmeid ei salvestata. Kui kasutaja ei ole portaali haldur siis ei saa ta ka teisi kasutajaid ega ennast portaali halduriks määrata. Seda saab teha ainult portaali halduri rollis olev kasutaja juhul kui ta on aktiivseks rolliks samuti portaali halduri rolli valinud. Rollidest lähemalt vastavas peatükis.
- **Ametinimetus** – ametinimetus on vabalt valitud „amet“ kasutajale, mida ta täidab antud üksuse raames. Ametinimetuseks võib olla näiteks „programmeerija“ või „perearst“.
- **Kasutajagrupid** – kasutajagrupid on aktiivse asutuse raames nähtavad grupid, mille liikmeteks saab kasutajat määrata.
  - **Lõpptähtaeg** määrab ära millal kasutaja gruppikuuluvus läbi saab. Pärast tähtaja möödumist ei saa kasutaja enam antud grupi õigustes päringuid sooritada. Lõpptähtaja valik toimub kalendri abil, mis ei lase minevikus aega valida.

Kasutajagrupid

Glob ☒

Grupp ☐

Salvesta

Kui ankeet on täidetud, salvestage see vajutades nuppu „Salvesta“, mis seob sisestatud kasutaja aktiivse üksusega, ning annab talle valitud gruppide õigused ning valitud rollid.

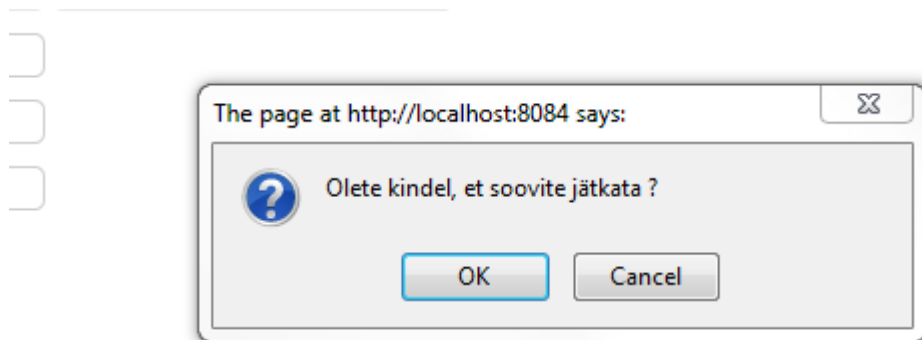
4.2.2. Kasutajakonto muutmine

Kasutaja muutmiseks otsige kasutaja vastavalt parameetritele, kasutades kasutajate haldamise vormil otsingut. Otsingutulemused kuvatakse nimekirjana, mille iga rida esitatakse kujul „Eesnimi Perekonnanimi (isikukood koos riigitähisega)“. Vajutades soovitud kasutaja reale, avatakse teile selle kasutaja infoga täidetud vorm, mis on samasugune nagu peatükis 4.2.1 kirjeldatud. Kasutaja

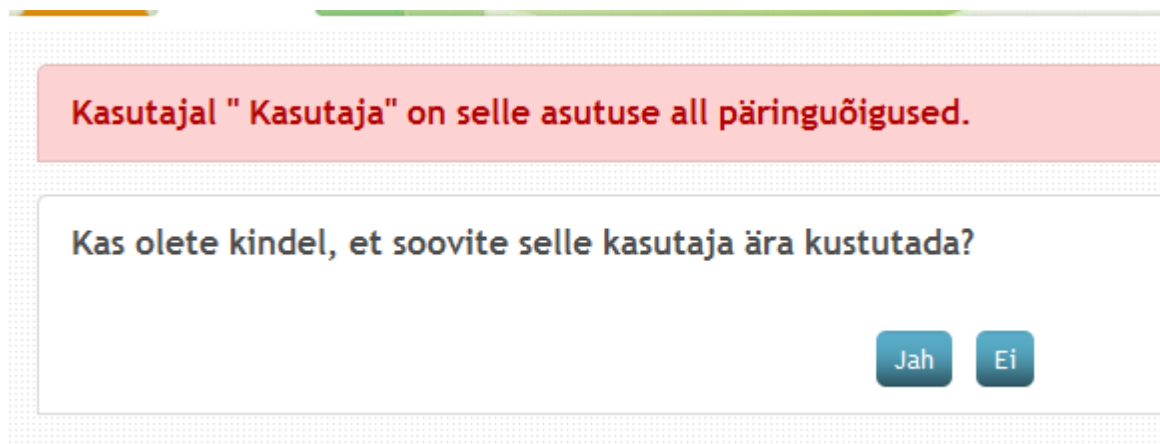
lisamise ja muutmise vormi peamine erinevus on selles, et kasutajat muutes ei ole lubatud muuta kasutaja isikukoodi.

4.2.3. Kasutajakonto kustutamine

Kasutajat on võimalik kustutada 2 moel. Esimene neist on portaali administreerimise liidese kaudu haldurite haldamise alt kasutades „Kustuta kasutaja“ nuppu. Teine võimalus kasutaja kustutamiseks on kasutaja haldamise vormi kaudu kasutades seal nuppu „Kustuta“, mille peale süsteem kuvab hoiatuse, kus oodatakse teie kinnitust.

Kinnitus antud, kontrollib süsteem ega kustutataval kasutajal ei ole päringuõiguseid sama asutuse all, juhul kui on, küsitakse teilt lisakinnitust

ning nõustudes sellega kustutatakse valitud kasutaja seos aktiivse üksusega. Juhul kui valitud kasutajal on päringuõigused mõnes teises üksuses, ei ole võimalik kasutajat kustutada enne kui kõigi üksuste juures on kasutajalt eemaldatud päringuõiguste halduri roll.

Kasutajal on mingi teise organisatsiooni päringuõigused!

Juhul kui kustutamisele kuuluv kasutaja on sisse logitud või kustutatakse ennast, ei saa see kasutaja enam rakenduse kasutamist jätkata.

4.3. Teenuste ajalugu

Päasuõiguste haldur saab vaadata kasutajate poolt käivitatud teenuste ajalugu.

Teenuste ajaloo vaatamiseks valige menüüst sakk „Teenuste ajalugu“, mispeale kuvatakse teile filtreerimise sisendvorm väljadega: alates, kuni, teenuse nimi, kasutaja valik ja päringu id.

Ajavahemik	<input type="text" value="01.06.2012"/> - <input type="text" value="30.06.2012"/>
Teenuse nimi	<input type="text"/>
Kasutaja	<input type="text" value="-- Kõik kasutajad --"/> <input type="text"/>
Päringu id	<input type="text"/>
<input type="button" value="Otsi"/>	

Kirjeldus	Kasutaja	Päringu aeg	Id	Kestvus	Suurus
RR71 - Faili allalaadimine (rr.RR71_fail_download.v1)		12.06.2012 16:30:55.825	8699ffeb23db767ec119133393f55ed478595744	0.165	1604.0

Vormi kuvamisel otsitakse automaatselt viimase kahe päeva jooksul käivitatud päringud ning kuvatakse need tabelis.

Tabelis näitab veerg „Kestvus“ X-tee päringu saatmisest vastuse saamiseni kulunud aega, kusjuures veeru väärtuste ühikuks on sekund. Veerul „Suurus“ näidatakse X-tee SOAP päringu vastuse mahtu kilobaitides.

5. Portaali halduritele

5.1. *E-teenuste haldamine*

Portaali halduri puhul toimib teenuste haldamine samamoodi nagu peatükis 3.1.

5.2. *XSL stiililehtede haldamine*

Vaata peatükki 3.4.

5.3. *Kasutajakontode haldamine*

Vaata peatükki 4.2.

5.4. *Teemade haldamine*

Juhul kui portaali seadistustes on lubatud teemade kasutamine, grupeeritakse teenused vastavalt teemade järgi. Kui see ei ole lubatud, siis teemasid ei kasutata ja teenused grupeeritakse andmekogude järgi. Juhul kui teemad ei ole portaalis kasutusel, kuvatakse teile vastavasisuline hoiatus teemade haldamise lehel.

Teemade haldus võimaldab lisada, kustutada ja muuta teemasid ning määrata teenuste kuuluvust teemadesse. Igal teemal peab olema nimi. Teema võib olla ka tühi, st temaga ei pea olema seotud ühtegi teenust, sellisel juhul seda teemat lihtsalt ei kasutata. Kui teenused kuuluvad ühte ja sama andmekogusse, siis neid grupeeritakse selle andmekogu pealkirja (kirjelduse) all. X-tee versioon 6 portaalis kuvatakse andmekogu pealkirjale lisaks veel sulgude sees alamsüsteemi kood (subsystemCode).

Iga andmekogu teenuste nimekiri on sorteeritud teenuse kirjelduse tähestiku järjekorras. Kõik andmekogude pealkirjad samuti sorteeritud tähestiku järjekorras.

Teemasid saavad hallata portaali ja teenuste haldurid.

Üldised seaded

Teema nimi	<input type="text" value="person_related"/>
Kirjeldus (ET)	<input type="text" value="Isikuga seonduv"/>
Kirjeldus (EN)	<input type="text" value="Person related"/>
Prioriteet	<input type="text" value="1"/>

Määra teenused, mis kuuluvad selle teema alla:

Seotud teemaga	Teenuse kirjeldus	Teenuse lühinimi
Aktors OÜ (aktorstest-db01)		
☐	Esindusõiguste kontrollpäring	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:unitRepresent:v1
☐	Faili allalaadimine	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:fileDownload:v1
☐	Faili allalaadimine (MTOM)	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:fileDownloadMTOM:v1
☐	Faili üleslaadimine	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:fileUpload:v1
☐	Faili üleslaadimine (MTOM)	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:fileUploadMTOM:v1
☒	Isiku detailandmete päring	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:personDetails:v1
☐	Isiku esindusõiguste kontrollpäring	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:personRepresent:v1
☒	Isikute nimekirja päring	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:personList:v1
☐	Klassifikaatorite laadimine	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:loadClassification:v1
☐	Üksuse kehtivuse kontrollpäring	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:unitValid:v1
☐	Vali kõik selle andmekogu teenused	
Aktors OÜ (misp2-soap-service-v6)		
☒	Kasutajale avatud teenused	ee-dev:COM:11333578:misp2-soap-service-v6:userAllowedMethods:v1
☐	Päringu logimise teenus	ee-dev:COM:11333578:misp2-soap-service-v6:logOnly:v1
☐	Vali kõik selle andmekogu teenused	
X-tee v6 komplekskogu		
☒	Isiku komplekspäring	aktorstest-v6-complex.person-complex

Kasutajagrupi v6 päringuõigused

Salvesta

On lubatud	On varjatud	Teenuse kirjeldus	Teenuse lühinimi
Aktors OÜ (aktorstest-db01)			
☒	☐	Esindusõiguste kontrollpäring	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:unitRepresent:v1
☐	☐	Faili allalaadimine	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:fileDownload:v1
☐	☐	Faili allalaadimine (MTOM)	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:fileDownloadMTOM:v1
☐	☐	Faili üleslaadimine	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:fileUpload:v1
☐	☐	Faili üleslaadimine (MTOM)	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:fileUploadMTOM:v1
☒	☐	Isiku detailandmete päring	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:personDetails:v1
☐	☐	Isiku esindusõiguste kontrollpäring	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:personRepresent:v1
☒	☐	Isikute nimekirja päring	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:personList:v1
☐	☐	Klassifikaatorite laadimine	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:loadClassification:v1
☐	☐	Üksuse kehtivuse kontrollpäring	ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:unitValid:v1
☐	☐	Vali kõik selle andmekogu teenused	
Aktors OÜ (misp2-soap-service-v6)			
☒	☐	Kasutajale avatud teenused	ee-dev:COM:11333578:misp2-soap-service-v6:userAllowedMethods:v1
☒	☐	Päringu logimise teenus	ee-dev:COM:11333578:misp2-soap-service-v6:logOnly:v1
☐	☐	Vali kõik selle andmekogu teenused	
X-tee v6 kompleksskogu			
☒	☐	Isiku komplekspäring	aktorstest-v6-complex.person-complex
Alamteenused :			
ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:personList:v1			
ee-dev:COM:11333578:aktorstest-db01:personDetails:v1			

Selleks, et mingi teema all ilmuks mingi teenus, peab see teenus olema lubatud antud kasutajale. Selliste teema (pilt 1) ja kasutajagruppi päringuõiguste (pilt 2) korral kuvatakse, juhul kui teemade kasutamine on lubatud, teenused järgnevalt:

Isikuga seonduv

- ✱ [Isiku detailandmete päring \(personDetails.v1\)](#)
- ✱ [Isiku komplekspäring \(person-complex\)](#)
- ✱ [Isikute nimekirja päring \(personList.v1\)](#)
- ✱ [Kasutajale avatud teenused \(userAllowedMethods.v1\)](#)

Muud teenused

- ✱ [Esindusõiguste kontrollpäring \(unitRepresent.v1\)](#)
- ✱ [Päringu logimise teenus \(logOnly.v1\)](#)

Teenuste kuvamisel kasutajale, märgitakse teenuse kirjelduse järel sulgudes veel teenuse X-tee päringu lühinimi ja versioon.

5.4.1. Teema lisamine

Teema lisamiseks vajutage teema haldamise vormil nuppu „Lisa uus teema“, seejärel suunatakse teid edasi uue teema vormile, kus tuleb täita vähemasti *-ga tähistatud väljad.

← Tagasi

Üldised seaded

Teema nimi

Kirjeldus eesti keeles

theme_et

Kirjeldus vene keeles

theme_ru

Kirjeldus inglise keeles

theme_en

Prioriteet

Määra teenused, mis kuuluvad selle teema alla:

Seotud teemaga	Teenuse kirjeldus	Teenuse lühinimi
aktorsi test		
☐	Isiku aadressi muutmine	aktorstest_complex.personChangeAddress.v1
☐	Isiku andmete otsing (kompleksteeenus)	aktorstest_complex.personListComplex.v1
☐	Vali kõik selle andmekogu teenused	
Aktorsi testandmekogu 3		
☐	List of the phones	aktorstest3.phoneListByPin.v1
☐	Vali kõik selle andmekogu teenused	
Ametlike dokumentide infrastruktuuri teenus		
☐	Allkirja ettevalmistamine	ametiikud-dokumentid.prepareSignature.v1
☐	Allkirja kinnitamine	ametiikud-dokumentid.confirmSignature.v1
☐	Dokumendi ajaloo päring	ametiikud-dokumentid.getDocumentHistory.v1
☐	Dokumendi arhiveerimine	ametiikud-dokumentid.deflateDocument.v1
☐	Dokumendi faili kustutamine	ametiikud-dokumentid.deleteDocumentFile.v1
☐	Dokumendi faili päring	ametiikud-dokumentid.getDocumentFile.v1
☐	Dokumendi faili salvestamine	ametiikud-dokumentid.saveDocumentFile.v1

- **Teema nimi (*)** – teema nimetus peab olema unikaalne.
- **Kirjeldus eesti keeles (*)** – teema kirjeldus eesti keeles.
- **Kirjeldus vene keeles (*)** – teema kirjeldus vene keeles.
- **Kirjeldus inglise keeles (*)** – teema kirjeldus inglise keeles.
- **Prioriteet** – teema järjekord tavakasutaja vaates.

Vormi all kuvab süsteem aktiivsele üksusele (kui üksus on X-tee asutus) või portaali peaasutusele avatud teenuste nimekirja. Märkige teenuste nimekirjas vastavate märkeruutudega tulbas „Seotud teemaga“ teenused, mida soovite seotada antud teemale. Teenuste valimine ei ole kohustuslik uue teema loomisel, kuid see muutub teemat ebaaktiivseks. Kui teema vorm on täidetud, salvestage see vajutades nuppu „Salvesta“.

5.4.2. Teema muutmine

Teema muutmiseks vajutage teemade nimekirjas teema nimele, mida soovite muuta. Seejärel avaneb teema muutmise vorm,

[← Tagasi](#)

Üldised seaded

Teema nimi

teema

Kirjeldus eesti keeles

theme_et

Kirjeldus vene keeles

theme_ru

Kirjeldus inglise keeles

theme_en

Prioriteet

Määra teenused, mis kuuluvad selle teema alla:

kus on võimalik muuta teema nime (peab olema unikaalne), kirjeldused eesti, vene ja inglise keeltes, prioriteeti, seotada teemale teenus (märkides vastava märkeruutu), eemaldada teenus teemast (võttes märges maha vastavast märkeruudust), ning kustutada teemat. Eduka salvestamise järel väljastatakse teade „Andmed edukalt salvestatud!“.

5.4.3. Teema kustutamine

Teema kustutamiseks portaalist tuleb minna teema muutmise vormile (vt ülevalpool) ja vajutada seal nuppu „Kustuta“ (lehe alumises osas, peale teenuste nimekirja). Selle tulemusena kustutatakse teema ja selle seosed teiste objektidega baasist.

5.5. Gruppide haldamine

Täpsemalt gruppide haldamise kohta saate lugeda peatükist 4.1

Universaalse portaali korral on portaali halduri rollis gruppide haldamises mõned eripärad võrreldes üksuse pääsuõiguste halduri rolliga:

- Gruppide nimekirjas kuvatakse ainult päringuõiguste nuppu (liikmeid globaalsesse gruppi portaali peasutuse all lisada ei saa).
- Kui üksused on X-tee asutused, kuvatakse päringuõiguste muutmise vaates kõik erinevad üksustele avatud päringud (päringuid, mis on avatud mitmele üksusele, ei kuvata mitmekordselt). Päringuõiguseid salvestades kuvatakse teated üksuste kohta, millele mingi teenuse päringuõiguse andmine ebaõnnestus, kuna antud teenus ei ole üksusele andmekogu poolt avatud.

5.6. Klassifikaatorite haldamine

Klassifikaatorid jagunevad kahte rühma: süsteemsed ja tavalised. Süsteemsed klassifikaatorid laetakse baasi paigalduse käigus ja neid hiljem muuta ei saa, kuna need on rakenduse tööks vajalikud. Tavalisi klassifikaatoreid saavad hallata portaali haldurid ja teenuste haldurid. Klassifikaatorite nimekiri võimaldab neid uuesti laadida, klikates selleks klassifikaatori reas olevale pööratud noolele, kustutada ja vaadata nende sisu. Eesti ja inglisekeelse portaali minimaalsete klassifikaatorite näide:

Portaali laetud klassifikaatorid:
Süsteemsed klassifikaatorid

xtee.riigid
xroad.countries
maakonnad
asulad
ehak
vallad
tis.riigid

Andmekogude klassifikaatorid

aktorstest.riigid		
-----------------------------------	---	---

Lae uus klassifikaator

Nupp „Lae uus klassifikaator“ võimaldab olemasolevatest andmekogudest laadida klassifikaatoreid.

5.7. Teenuste ajalugu

Portaali haldur saab vaadata kasutajate poolt käivitatud teenuste ajaloo. Üldist teenuste ajaloo kirjeldust vaata peatükis [Teenuste ajalugu](#)

5.8. Üksuste haldamine

Üksuste haldamine võimaldab portaali halduril pääseda ligi portaalis registreeritud üksustele ja luua ise täiesti uusi üksuseid.

5.8.1. Üksuse otsimine

Portaalis registreeritud üksuste otsimiseks tuleb valida menüüst sakk „Üksused“, mille tulemusena kuvatakse teile otsinguvorm üksuse nime ja registrikoodiga. Sisestades need parameetrid otsitakse ja kuvatakse teile kõik portaalis registreeritud üksused nimekirjana. Vormile sisenedes kuvatakse teile automaatselt kõik portaalis registreeritud üksused.

X-tee versioon 6 korral lisandub üksuse registrikoodile veel üksuse liikmekoodi valik. Viimast kasutatakse X-tee versioon 6 päringutes.

5.8.2. Uue üksuse lisamine

Kasutades üksuste haldamist on võimalik registreerida portaalis uusi üksuseid, mille andmed sisestatakse käsitsi. Selleks vajutage üksuste otsingu vormil nuppu „Lisa uus üksus“, mille tulemusena kuvatakse teile vorm uue üksuse andmete jaoks. Nii nimi kui ka registrikood on kohustuslikud väljad, kusjuures registri koodi pärast salvestamist muuta ei saa. Salvestamiseks on kaks varianti. Nupp „Salvesta“ salvestab ainult uue üksuse andmed, nupp „Salvesta ja määra pärginguõiguste haldurid“ aga salvestab üksuse andmed ja suunab teid edasi pääsuõiguste haldurite määramise vormile pannes teid Esindusõigusega kasutaja rolli. Haldurite määramise kohta saate täpsemalt lugeda vastavas peatükis Esindusõigusega kasutaja rolli kirjelduse all. Siinkohal tasuks mainida, et üksuste halduse kaudu haldurite määramisele minnes saate alati

hallata selle üksuse haldureid, seda ka juriidilise isiku portaali korral tegelikult piiratud esindusõigusega üksuse puhul.

X-tee v6 korral lisandub üksuse registrikoodile veel üksuse liikmekood, mida kasutatakse X-tee päringutes.

5.8.3. Üksuse muutmine

Üksuse muutmiseks vajutage soovitud üksuse nimele. Selle tulemusena avaneb samasugune vorm nagu uue üksuse lisamise puhul ainult, et nüüd on see täidetud üksuse andmetega. Üksuse registrikoodi muuta ei saa, selleks tuleb üksus kustutada ja lisada uus.

5.8.4. Üksuse kustutamine

Üksuse kustutamiseks portaalist tuleb minna üksuse muutmise vormile (vt ülevalpool) ja vajutada seal nuppu „Kustuta“. Selle tulemusena kustutatakse üksus ja tema seosed teiste objektidega baasist.

5.9. *Auditlogi*

Auditlogi saab vaadata ainult portaali haldur juhul kui see on portaali seadistustes lubatud. Siin näete te kõikide kasutajate poolt tehtud tegevusi, valides nimekirjast vastava logi tüübi.

Valige logide tüüp

-- Logid --

Pärast soovitud logi tüübi valikut kuvatakse teile logide filtreerimise sisendvorm, mis ei ole kõikidel tüüpidel sama. Kui soovitud tingimused on sisestatud (tühja välja puhul seda välja ei arvestata) ja „Otsi“ nuppu vajutatud, otsitakse parameetritele vastavad logid ja kuvatakse need tabelis. Näiteks „Negatiivse vastusega kehtivuspäringu logid“ korral näeb sisendite vorm välja järgmine:

Valige logide tüüp	Negatiivse vastusega kehtivuspäringu logid ▼
Õiguse andja isikukood	<input type="text"/>
Asutuse kood	<input type="text"/>
X-tee päringu id	<input type="text"/>
Alguse kuupäev	<input type="text"/>
Lõpp kuupäev	<input type="text"/>
<input type="button" value="Otsi"/>	

5.10. Eksport/import

Portaali haldur saab eksportida enda portaalist ja/või importida teisest portaalist andmeid eksport/import menüüvaliku kaudu avanevalt vormilt.

Seal on linnukesed andmehulkade valimiseks, nupud valitud andmehulkade ekspordiks/importiks ja universaalse portaali korral ripploend ekspordiks üksiku allasutuse valimiseks.

5.10.1. Valitavad andmehulgad

- **Allasutused(üksused) + grupid** – Peaasutuse alamasutused ja grupid.
- **Gruppide kasutajad** – Peaasutuse/alamasutuste seosed kasutajatega, peaasutuse/alamasutuste gruppide seosed kasutajatega ja need kasutajad ise. Selle andmehulga eksport/import vajab toimimiseks, et **Allasutused(üksused) + grupid** on ka valitud.
- **Gruppide teenused** – Peaasutuse/alamasutuste gruppide seosed teenustega. Selle andmehulga eksport/import vajab toimimiseks, et **Allasutused(üksused) + grupid** on ka valitud.
- **Teemad** – Portaali teemad ja nende seosed teenustega.
- **Teenused** – Kõik peaasutuse teenused vastavates andmekogudes/komplekskogudes analoogselt andme- ja komplekskogude teenuste eksport/import funktsionaalsusele (vt pt 3.3).

5.10.2. Eksport

Universaalse portaali korral saab valida ripploendist üksiku allasutuse, mida eksportida (vaikimisi eksporditakse kõik allasutused).

Eksportimise tulemusena saab haldur salvestada enda arvutisse zip laiendiga faili, mis sisaldab valitud andmehulkade andmeid ja mida saab importida.

5.10.3. Import

Importida saab ekspordifaili universaalsest portaalist universaalsesse portaali, asutuse infosüsteemist asutuse infosüsteemi ja universaalsest portaalist asutuse infosüsteemi (tol juhul alamasutusi ei salvestata, küll aga salvestatakse alamasutuste seosed kasutajatega ja grupid peaaasutuse külge). Asutuse infosüsteemist universaalsesse portaali importimine pole lubatud ja sel puhul kuvatakse veateade.

Kui importimisel on valitud andmekogu, mida ekspordifaili ei ole eksporditud, siis jäetakse too importimata.

Importimisel arvestatakse sõltuvustega andmekogude vahel, ehk kui andmekogu import eeldab teise andmekogu andmete eelnevat importi, siis imporditakse vastavas järjekorras.

Importimisel luuakse/muudetakse imporditavad objektid baasis, sõltuvalt sellest kas vastavad objektid (tuvastatakse vastavalt naturaalsele võtmetele) puuduvad baasist või on olemas.

6. Registreerijale

Registreerija roll on kasutusel kõigil kasutajatel universaalses ja juriidilise isiku portaalis. Registreerija eesmärk on registreerida portaalis temaga seotud üksuseid.

6.1. *Registreeritavate üksuste nimekiri*

Valides menüüst sakki „Registreeri üksus“ avatakse teile registreeritavate üksuste nimekiri, mis saadakse vastavalt portaali seadistustes määratud parameetritele ja on veidi erinev universaalse ja juriidilise isiku portaali puhul.

Universaalse portaali korral kasutatakse administraatori poolt sisestatud päringu nime ja turvaserverit ning saadud tulemuses on alati ainult need üksused, mida kasutaja tohib esindada.

Juriidilise isiku portaali puhul tehakse esindusõiguste päring Äriregistrisse. Äriregistrist saadud vastus jaguneb 2 gruppi: ainuesindusõigusega üksused ja teadmata esindusõigusega üksused.

> **Asutused milles on Teil ainuesindusõigus:**

✱ [RIA Esimene Testimise AS\(11893840\)](#)

▼ **Asutused milles on Teil esindusõigus teadmata:**

✱ [RIA Teine Testimine OÜ\(11893857\)](#)

6.2. *Uue üksuse registreerimine portaalis*

Uue üksuse registreerimiseks tuleb valida eelmises peatükis kirjeldatud nimekirjast üks üksus ja klikkida selle nimel. Seejärel registreeritakse valitud üksus portaalis ja teile antakse vastavalt üksusele kas esindusõigusega kasutaja või piiratud esindusõigusega kasutaja roll.

7. Esindusõigusega kasutaja

Esindusõigusega kasutaja rolli omistab portaal kasutajale pärast üksuse registreerimist portaalis. Esindusõigusega kasutaja rollis saate registreeritud üksuse õigustes hallata pääsuõiguste haldureid (kui portaali seadistustes on lubatud haldurid) ja päringuõigustega kasutajaid.

7.1. Pääsuõiguste haldurite haldus

Pääsuõiguste haldurite haldamisel on teil võimalus lisada uusi või olemasolevaid kasutajaid üksuse pääsuõiguste halduriteks. Päringuõiguste haldurite määramise vorm näeb välja:

Olemasolevad pääsuõiguste haldurid (Firma OÜ):

Arnis Rips (EE [REDACTED])

Halduriõiguste lisamiseks olemasolevale kasutajale otsi kasutajakonto:

Isikukood

Eesnimi

Perenimi

Otsi

Uue isiku lisamine pääsuõiguste halduriks

Isikukood

Eesnimi

Perenimi

Lisan uue halduri

Lisan ennast pääsuõiguste halduriks

Esimene osas selles kuvatakse olemasolevad päringuõiguste haldurid, teises osas saate otsida portaali kasutajate hulgast kasutajaid ja vajutades nende juures vastavale nupule lisatakse nad koheselt valitud üksuse pääsuõiguste halduriks, lisaks antakse neile **kõigi globaalsete ja lokaalsete**

gruppide õigused. Kolmandas osas on võimalik luua täiesti uus kasutaja ja anda talle kohe eelpool mainitud õigused.

7.2. *Päringuõigustega kasutajate haldus*

Päringuõigustega kasutajate haldamisel saate te lisada uusi või juba olemasolevaid kasutajaid üksuse päringuõigustega kasutajateks ehk tavakasutajateks. Päringuõigustega kasutajate haldamise vorm ja selle käitumine on analoogiline peatükis 7.1 kirjeldatud pääsuõiguste haldurite haldamise vormiga.

8. Piiratud esindusõigusega kasutaja

Piiratud esindusõigusega kasutaja roll omistatakse üksuse, milles on teie esindusõigus teadmata, registreerimise tulemusena.

8.1. Pääsuõiguste halduri kandidaatide haldus

Pääsuõiguste halduri kandidaatide halduse vorm on peaaegu sama, mis tavalise pääsuõiguste halduri haldamise vormgi (vt pt 7.1).

Erinev on halduri lisamine – juriidilise isiku portaalis on kasutusel halduri kandidaadi mõiste.

Halduri kandidaat on kasutaja, kelle halduriks saamise peavad kinnitama **kõik** üksuse juhatuse liikmed. Kui haldurikandidaadi on kinnitanud **kõik** juhatuse liikmed, saab temast haldur ja talle antakse pääsuõiguste roll ja kõikide globaalsete gruppide õigused.

Olemasolevad pääsuõiguste haldurid (RIA Teine Testimine OÜ):

Pääsuõiguste haldureid pole

Pääsuõiguste halduri kandidaadid (RIA Teine Testimine OÜ):

Nimi	Kes peavad	Kes on määranud		
Raigo Linna (EE [redacted])	Albert Meætæerski (EE [redacted]) Vitali Stupin (EE [redacted]) Viljar Komp (EE [redacted]) Ragnar Rattas (EE [redacted])	Raigo Linna (EE [redacted])	Kinnitan	Eemalda

Halduriõiguste lisamiseks olemasolevale kasutajale otsi kasutajakonto:

Isikukood	<input type="text" value="Eesti"/>	<input type="text"/>
Eesnimi	<input type="text"/>	
Perenimi	<input type="text"/>	
<input type="button" value="Otsi"/>		

Uue isiku lisamine pääsuõiguste halduriks

Isikukood	<input type="text" value="Eesti"/>	<input type="text"/>
Eesnimi	<input type="text"/>	
Perenimi	<input type="text"/>	
<input type="button" value="Lisan uue halduri"/> <input type="button" value="Lisan ennast pääsuõiguste halduriks"/>		

Halduri kandidaadi kinnitamiseks peab iga juhatuse liige sisenema enda kontoga portaali ja minema päringuõiguste haldurite haldamise vormile läbi üksususe registreerimise. Seal kuvatakse talle kõik haldurikandidaadid (vt ülalpool) ja kandidaadi kinnitanud ja kinnitamata juhatuse liikmed. Kinnitamiseks peab juhatuse liige vajutama kandidaadi rea lõpus olevale „Kinnitan“ nupule.